

A prominens szerep practice abban nyilvánul, hogy az illetékek túlnyomó részét az ügyvéd fedezi, ami a mai visszás gazdasági helyzetben jelenti azt, hogy szinte minden egyes esetben kétséges, vajjon az ügyvéd az illeték fejében investált összeget hogyan és miképen kapja vissza.

A sérelmet az ügyvédtársadalom az illetékelőlegezés neve alatt ismeri és mint e név is mutatja, a hiba magában a rendszerben van és elvileg abban rejlik, hogy az illetékkötelezettség homlokloterébe nem az állítatik, aki az államnak correspondenciájú szolgálatát igénybe veszi, hanem a kincstár kényelmi szempontjából kiindulva az, aki az illetékkötelezetnek csupán kéznel lévő exponense.

A pénzügyi kormányzat szempontjából ezt a konstrukciót ama két rendszerbeli alaptétel teszi elkerülhetelenné, melyek szerint az illetékek egyfelől aktusonként rovandók le, másfelől túlnyomó részben bélyegben teljesítendők.

Az illetérendszer tehát gyökeres reformra szorul. A reform utja vagy a német illetérendszer, vagy a magyar jogon is ismert illetékfeljegyzési rendszer irányában keresendő.

Németországban 1924-ben a fázisos kivetési illetérendszer vezetettett be, amely a perszakok szerint kereseti illetéket, bizonyítási illetéket és ítéleti illetéket ismer. Ezen illetékek fizetési meghagyások útján közzétetnek közvetlenül a felekkel és az illető bírósági actus, ha csak nincs periculum in mora, nem fogantatosítatik az illeték befizetése előtt.

Az illetékfeljegyzési rendszer a szegénységi jog területén honosult meg, de hatálya általánosítható lenne a szegénységi jog keretén túl is.

Ezen kritikái és de lege ferenda megjegyzésekből kiindulva, a következő sürgős proposíciók teendők az illetékes legmagasabb közigazgatási fórumoknak az ügyvédi kamarák útján:

1. Az illetékek az általános közteherleépítési program keretén belül az egész vonalon leszállítandók.

2. Azon határ, amely alatt az illeték bélyegben rovandó le, lejjebb szállítandó és ezzel kapcsolatosan szélesebb lesz az a terület, amelyen belül az illeték kivetés útján szedetik be.

3. A törvénykezési illeték rendszere megváltoztatandó és a mai helyébe vagy a német rendszer, vagy az általánosított illetékfeljegyzési rendszer ültetendő.

Az előadást a hallgatóság tetszéssel fogadta. Az értekezlet elhatározta, hogy memorandumban fordul az ügyvédi kamarák útján az igazságügyi és pénzügyi kormányhoz az illetékjogi reformmunkálatok fogantatvételének kérésével.

Ügyvédi költségek pervesztes ellenfél csödbe vagy kényszerűségbe jutása esetén. Dr. Wagner György kollégámnak a „Polgári Jog“ múlt évi augusztusi számában (236. oldal) „Eljárási költségek késedelmes fizetése“ cím alatt megjelent igen értékes és alapos cikkében foglaltaknak nem kiegészítéseképpen, hanem csak a gondolat továbbfűzéséből folyólag, különösen a mostanában sűrűn előforduló esetek kapcsán aktuális, hogy az ügyvédi kar egy igen fájó, de nehezen orvosolható sérelmet szöveljünk, amely abból áll, hogy a kiérdemelt perköltség — amelynek egy tekintélyes része effektív készkiadásokból áll — az ellenfél csödbe, vagy kényszerűségbe jutása esetén nem hajtatható be s legjobb esetben is csak — 1½ vagy 2 év múlva — quotális kielégítésben szokott részesülni, feltéve természetesen, ha beartatják adós részéről az egyességi ajánlat.

Vegyünk egy mindennapi konkrét esetet s ennek alapján nézzük ebből a szempontból az ügyvéd helyzetét:

Felperes egy 20 milliós egyszerű kölcsönt nyújtott alperesnek. Alperes nem fizet, mire felperes ügyvédje utján pert indít ellene. Felperesnek előleg-adásra rendszerint pénze nincs, hisz ő is fut az alperesnél lévő pénze után s a legjobb esetben is csak pár ezer koronát ad, amiből éppen hogy a meghatalmazás és a kereset bélyegei fedeződnek. Alperes a perben védekezik már csak azért is, hogy fizetési kötelezettségét pár hónappal kitolja. Van — mondjuk — 2 tárgyalás, összesen tehát a keresettel együtt 3 aktus. A bíróság végre is meghozza a marasztaló ítéletet és megállapít a skála szerint mintegy 2 millió perköltséget alperes terhére, amiben benntfoglaltatik 600.000 kor. ítéleti illeték is, amit az ügyvédnek személyes felelősség mellett le kell rónia és pedig az esetek legnagyobb részében a saját pénzéből. Mondjuk, hogy alperes már nem renitenskedik és nem él felebbezéssel az I. fokú ítélet ellen és felperesi ügyvéd 15 nap múltán megkéri a végrehajtást, amiért ismét kb. 600.000 kor. költséget állapít meg a bíróság. A foganatósítás előtt azonban alperes ellen elrendelik a kényszeregyességi eljárást, vagy csődöt nyitnak és ezzel felperesi ügyvéd szerepe véget ér azzal az aktszával, hogy a tvszék-nél bejelenti fele követelését a költségekkel együtt.

Most már nézzük, hogy az esetek legnagyobb részében mi történik a felperesi ügyvéd jogerősen megítélt és méltán megérdemelt költségeivel és készkiadásával. Alperesen behajtani nem tudja, tehát a saját feléhez fordul, aki azonban (és ez az álláspont az ő szempontjából végeredményben érthető és menthető) arra az álláspontra helyezkedik, hogy nem elég, hogy a 20 millió tőkéjét és kamatokat elvesztette, hogyan jut tehát, ő még ahhoz is, hogy közel 3 millió ügyvédi költséget fizessen! és többnyire laikus fölfogással azt mondja: „tessék majd a per-vesztes alperesen behajtani!”

Nehéz helyzetben van tehát ilyen esetekben az ügyvéd és sokszor méltányosságából, vagy kényszerűségből — hogy mégis lásson valami pénzt — kiegyezik saját felével egy minimális — az effektív készkiadásait alig meghaladó — összegben.

Nehéz és érzékeny kérdés ez és intézményesen kellene segíteni rajta. Arra, hogy kimondassék, miszerint a csődben vagy a kényszeregyességben az összes jogerős bírói határozattal megítélt perköltségek előnyös kielégítést nyerjenek — bármennyire kívánatos is volna —, nem lehet számítani, mert ezen eljárások alapelvei szenvednének változást ezzel, másrészt meg felmerülhetne az a jogos ellenvetés, hogy miért illesse meg a járulékot előnyösebb helyzet, mint a tőkét!? Itt csak egy segítség volna, ha átvitetne a gyakorlat utján a jogkereső közönség köztudatába, hogy saját jogi képviselőjének a peres eljárás alatti költségeiért — a bíróság által megállapított mértékben — pernyertesség esetén is feltétlenül és teljes összegben felelős és hogy az ügyvéd nem lehet kitéve, hogy aszerint jusson a munkadíjához egy perben, hogy a pervesztes ellenfélnek van-e bonitása vagy sem, továbbá, hogy munkájának ellenértéke tekintetében nem viselhet rizikót oly ellenféllel szemben, akinek anyagi viszonyai legtöbb esetben nem is ismeretesek előtte.

Dr. kisleéli Szalay Zoltán.